

Viðmerking

Viðmerking

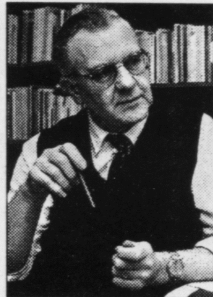
Við það að sóknarpresturinn í Fuglafjarðar prestagjaldi í viðmerking síni í Dimmalætting 12. desember 1998 ekki viðger grundarlögið, sum eg havi tikið stöðu á í nevndu málu, veri eg neyddur at koma við enn eini viðmerking.

Tvær ferðir havi eg loyvt kvinnuligum prestum at prædika í Fuglafjarðar kirkju, og í báðum förum hefur það verið gjört sambært § 3, stk. 1 í »Lov om kirkers brug, sognebåndsløsning m.m.« Og hetta hefur sóknarpresturinn báðar ferðir fingið skriflig boð um við tilvísing til hesa grein í löginu. Kortini viðger hann málini, sum var henda grein ekki til.

Greinin ljóðar so: »Der som een eller flere af et sogns eller sognedistrikts til folkekirken hørende beboere begærer, at der gives en anden præst i folkekirken end den eller de ved kirken ansatte lejlighed til at benytte kirken i noget af de i § 1, stk. 1 nævnte øjemed, og sognepræsten eller præsten ved distriktskirken, jfr. § 2, stk. 4, samtykker deri, er berettigelsen derved tilvejebragt. Den vedkommende præsts samtykke må søges, hver gang kirken ønskes benyttet på for nævnte måde. Nægter den vedkommende præst sit samtykke, kan sagen fore-

lægges biskoppen eller kirkeministeriet til afgørelse«. Og § 1, stk. 1, sum víst verður til, ljóðar so: »Sognepræster, residerende kapellaner og andenpræster har ret til lige såvel på søgnedage som på søn- og helligdage at bruge de kirker, ved hvilke de er ansat, til gudstjeneste i sædvanlig form (undirstríkað av mær), til kirkelige handlinger samt til gudelige forsamlinger, kirkelige møder o. lign....«

Rættur sóknarprestins hongur saman við skyldum hansara. Hann hefur skyldu at halda gudstænastur í kirkjum sínum, og tí hefur hann eisini fyrsta rætt at brúka kirkjurnar. Men § 3, stk. 1 gevur eisini öðrum prestum í fólkakirkjunni rætt at brúka hesar kirkjur, um sóknarpresturinn ella ein ella fleiri fólkakirkjulímur í sóknini ynskja það. Sóknarpresturinn kann tí lata öðrum prestum í fólkakirkjunni kirkjur sínar til gudstænastur utan at spyrja nakran. Og soleiðis hefur það verið her á landi ívalyst í öldir. Vildu fólk í bygdini fegin hoyra ein ávisan prest, orðaðu tey það við prestin, og hann syrgdi so fyr, at viðkomandi prestur kom og hevði gudstænastu har. Serliga væt læt hetta seg gera í fóstutíðini. Og soleiðis verður framvegis gjört í øl-

Hans J. Joensen, biskupur

um prestagjöldum í landinum utan í Fuglafjarðar prestagjaldi.

At sóknarpresturinn skal geva sít samtykki hongur saman við skyldu og rætti hansara at brúka kirkjur sínar. Ætlar hann at hava gudstænastu í viðkomandi kirkju tann sunnudagin, fremmandi presturinn annars skuldi koma, má fremmandi presturinn bíða til næsta sunnudag, tá sóknarpresturinn hefur gudstænastu í eini aðrari av kirkjum sínum. Og hvat hesum rætti sóknarprestins viðvikur, hefur hann verið virður í báðum áðurnevndu förum.

Lögin talar um prestar í fólkakirkjunni, og sjálvsagda fortreytir er, at teir læra samvarandi trúgv og læru luthersku fólkakirkjunnar; annars vóru teir ekki prestar

har. Hetta sæst týðuliga av, at noktar sóknarpresturinn kirkjuna, kann málið leggjast fyrri Kirkjumálaráðið. Kirkjumálaráðið tekur ekki stöðu í lærispurningum, men lærispurningum tekur biskupurinn sær av.

Tí kann sóknarpresturinn bara sýta öðrum prestum í fólkakirkjunni kirkjuna, um hann sjálvur ætlar at hava gudstænastu har ella longu hefur latið öðrum presti í fólkakirkjunni hana. Tá sóknarpresturinn í Fuglafjarðar prestagjaldi sýtir prestum kirkjur sínar við teirri grundgeving, at tær eru kvinnur, er það brot á »Lov om Kirkers brug, sognebåndsløsning m.m.« og á »Lov om Adgang til Præstembeder i Folkekirken«. Og tá ið sóknarpresturinn í prestalyfti sínum hefur lovað at halda kirkjuligar lógir og fyriskipanir, er það eisini brot á hetta lyfti, við það at hesar lógir longu vóru í gildi, tá hann undirskrivaði prestalyftið. Men kann hann ekki annað, er bara eitt at gera, og það er at fylgja sínum egnu ráðum og melda seg inn í eina kirkju, har reglurnar samsvara hansara egnu sannføring.

Vinarlíga

Hans Jacob Joensen, biskupur

Danir og grundlögin

Það er ekki heilt beint, tá ið Jógvan Sundstein sigur í Sosialinum í gjár, at Føroyar ikki eru nevndar í donsku grundlöginu. Føroysku fólkatingsmenninir og stóða Føroya verða nevnd bæði í § 28 og í § 32 í grundlöginu.

Hóast allur toppurinn av danska politiska valdinum hefur fingið tað skeiðt í hálsin, so er ikki neyðugt at broyta donsku grundlöginu, um Føroyar fáa stöðu sum sjálvstøðugt land.

Sambært stýrisskipanarlátinum er hetta ikki neyðugt, og heldur ikki var tað neyðugt, tá ið Ísland í 1918 gjordi sín sáttmála við donsku stjórnina.

Danska grundlögin sigur í § 19: »Uden folketings samtykke kan han (kongur) dog ikke foretage nogen handling, der fører eller indskrænker rigets område.«

Hetta merkir, at kongur, og tað er stjórnin, ikki einsamall kann gera av at økja ella avmarkað ríkisins øki, men at mál hesum viðvikandi skal leggjast fyrri fólkatíngið til avgerðar.

Óvugðomi av grein 19 er sostatt, at heimilað er at skilja ein part av ríkinum frá hinum utan grundlógarbrotying.

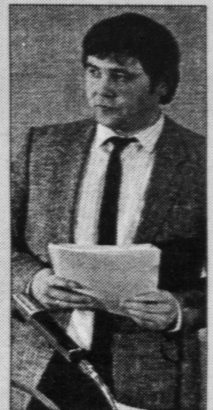
Fólkatíngið viðger eitt tilfíkt mál sum uppskot til samtyktar, ið fær tvær viðgerðir. Síðani verður uppskotið hævdisstaðfest, og hefur tá gildið fram um grundlöginu.

Í § 1 í grundlöginu stendur, at hon er galdandi fyrri alt Danmarkar ríki, men tá kann hon jú ikki vera galdandi fyrri Føroyar, tí tær eru utanfyri danska ríki.

Tað sum ikki er í danska ríkinum, er grundlögin ikki galdandi fyrri, og tí detta hinar ásetingarnar um Føroyar, sum eisini eru í grundlöginu burtur.

Fólkatingsmenninir verða í § 32, stk. 5 valdir við serligari lóg, har ásett er, nær hon kemur í og nær hon fer úr gildi. At samtykkja, at føroyingar ikki skulu hava nakran fólkatingsmann stendur sostat ódnun frítt fyrri uttan at broyta grundlöginu.

Vísandi til hetta, sum ma. er umrøtt stýrisskipanarlátinum er so eisini stórsti parturin av røðuni, sum formaðurin í Vínstra, Anders Fog Rasmussen, helt fyrri sambandsmonnum 22. okt. í ár torpede-

Hergeir Nielsen, lótingsmaður

að og farið í stumpar og stykki.

Hann royndi at billa sambandsmonnum inn, at tað kravdi eina grundlógarbrotying um Føroyar gjørdust suveronar. Í fyrsta lagi kann hetta vera okkum føroyingu líkamikið, og í öðrum lagi er tað ósatt.

Rætt er, sum hann segði, at § 1 sigur, at grundlögin er galdandi fyrri alt Danmarkar ríki, men hann lat vera við at siga, at fólkatíngið eftir § 19 kann samtykkja at skilja ein part av ríkinum frá restini utan grundlógarbrotying.

Rætt er eisini, sum hann segði, at eftir § 28 eru 2 fólkatingsmenn valdir í Føroyum og 2 í Grønlandi, men hann lat vera við at siga, at sambært § 32, stk. 5 kann fólkatíngið samtykkja at strika hesi mandatini.

Tá tað í grundlöginu eru ásett, at tað eru bara hesi mandatini, ið fólkatíngið kann strikað, so er tað ein týðilig undirmerking av kunneleikastöðinum hjá føroyingum, ið formaðurin í Vínstra gjordi seg sek-an í, tá ið hann dultu veruleikan, og bar hesi svikað inn í sjálvt hjartað á sambandsmonnum á teirra árliga landsfundi.

Ikki at siga allan sannleikan er sum kunnugt at lúgva, og tað mátti verið eitt ússaligt grundarlög undir tí nýggja ríkisfelagsskapinum, ið hann royndi at strika upp við hetta hovið.

Hergeir Nielsen

Viðmerking

Lovlig ret

Biskoppen skriver: »At fólk nýta teirra lögliga rætt at fáa annan prest at hava gudstænastu í kirkjunni, tá ið prestur teirra hefur gudstænastu aðrastaðni, hvørki kunnu ella skulu eg og sóknarpresturinn forða fyrri.«

Kommentar: Det er lidt uforståeligt, at biskoppen skriver således, da der naturligvis ikke er nogen, der har lovlig ret til at få en anden præst til at holde menighedens ordinære gudstjeneste, når menighedens egen præst prædiker et andet sted. Lovlig ret har f.eks. fem familiefædre, enker eller personer med egen husstand til at arrangere en såkaldt tilkaldegudstjeneste, når kirkerummet ikke er i brug. Men denne ret har man altså ikke ønsket at benytte, og biskoppen har heller ikke ønsket at henvise til denne ret. Det er jo netop derfor, at man har haft brug for en biskop, der var villig til i den forbindelse at tilside-sætte menighedens egen præst, hvilket, så vidt vides, er et helt nyt fænomen

inden for Den Danske Folkekirke og kun sket i Fuglebjerg præstegæld.

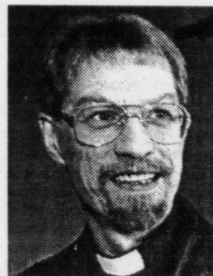
Guds Ord og samvittigheden

Biskoppen skriver: »Fyrri ikki at sara samvitsku hansara var ein av mínum fyrstu gerningum sum biskupur at bjóða honum mína hjálpi í teimum förum, har slíkt kundt koma fyrri. Men tað var ikki ein mógulig samvitska, ið var trupulleikin hjá sóknarprestinum, og tí hevði henda hjálpi ongan áhuga.«

Kommentar: Det er korrekt, at biskoppen i brev af 28. juni 1991 skriver, at »sambært kirkjúlógum er tað sóknarpresturinn, sum hefur ábyrgdina av, hvat ið fer fram í kirkjunum og hvørju um loyvt verður at prædika harh og siden foreslár han, at jeg, i stedet for at nægte kvindelige præster at prædike, overlader det til ham, om de skal have lov til at prædike. Videre skriver biskoppen: »Sigur hann (biskoppen) ja og átekur sær ábyrgdina av kirkjunni og

henni, ið har skal gera prestatænastu ein ávisan dag, so viðurkennir tí avgerð hansara. Tá er ábyrgdin fyrri, at kvinnuligur prestur ger tænaustu í tínum kirkjum ikki longur tfn, men biskupsins.«

Netop fordi det er sognepræstens ansvar, bl.a. hvem der skal prædike ved menighedens ordinære gudstjenester, så var mit svar til biskoppen: »Min konklusion er i al sin enlthed: Det vil være forkert at løbe fra det ansvar, der er blevet pålagt mig som præst (og dermed den byrde, der følger med ansvaret). Det ansvar løber jeg fra ved dit forslag. Frivilligt beder jeg en anden tage ansvar for noget, jeg selv mener er forkert. Men da er jeg ansvarstidigt mit. Det har jeg ikke samvittighed til. Men det primære er ikke min samvittighed. Det primære er det ansvar, jeg har fået pålagt af Gud og mennesker og påtaget mig i forhold til de seks menigheder i Fuglebjerg præstegæld. Det er dem, jeg svigter ved at følge dit forslag.« (Brev af 1/7-

Peter O. K. Olofson

1991).

Problemet var ikke primært min samvittighed, men at Guds Ord siger nej til det, biskoppen siger ja til. Hver gang biskoppen vil føre vranglere ind i menighedens forsamling, er det naturligvis min pligt og mit ansvar at sige nej. Derfor er det dybt tragisk, hvergang biskoppen hindrer en præst i at værne menigheden imod vranglere ved dens gudstjenester.

Peter O. K. Olofson, Sognepræst, Fuglebjerg præstegæld